

Comunitat Autònoma / Departament / Estat	COMUNITAT VALENCIANA
Municipi	ALQUÀS
Edifici	Parròquia de l'Assumpció
Direcció	
Localització	Sala de les campanes
Nom	Jesús, Maria i Josep, la "grossa" (5)
Mesures (cm)	Diàmetre (en cm) 97 Vora Altura del bronze Pes aproximat (en quilos)528 kg
Fonedor	
Any fosa	1868
Descripció	<p>Els orígens de la campana, arribada a Alaquàs en l'estiu de 1940, estan envoltats d'interrogants de difícil resposta amb la documentació exhumada fins el moment. Les característiques de la campana, però, fan plausible que ens trobem davant d'una de les desenes de campanes castellanques que en guerra foren despenjades dels seus campanars i transportades desenes de quilòmetres fins als magatzems que el govern de la República va disposar per a emmagatzemar els bronzes que eren llançats des de les seues torres, potser inicialment amb intencions bèl·liques.</p> <p>Com és habitual gairebé fins a temps de la postguerra, la inscripció del terç no aporta cap dada rellevant per a esclarir els orígens de la campana. Es limita a indicar l'any de la seua fosa i a realitzar una invocació a la Sagrada Família, omnipresent als campanars d'arreu del territori espanyol entre el sis-cents i els primers compassos del segle XX. De fet, encara hui algun fonedor continua fent ús d'aquesta fórmula, que bé és presentada en solitari –com en aquest cas– o com la introducció a una invocació més extensa.</p> <p>El principal indicatiu que ens condueix a situar a la campana fora de la tradició campanològica valenciana és la inusual presència a l'àrea central de la peça de dos creus oposades, l'una orientada cap a l'exterior del campanar, que segueix en línies generals els patrons compostius més estesos entre els fonedors de l'època; i una altra a l'interior, d'unes característiques molt menys usuals: la creu, elevada sobre un pedestal, està construïda amb uns infreqüents motlles quadrangulars amb flors de lis inscrites al seu interior i coronada amb una cartel·la, no menys estesa, amb la llegenda "JHS". La presència de dos o més creus orientades cap a diferents punts cardinals és relativament freqüent a la campanologia castellana, sobretot en campanes –com potser va ser aquesta– concebudes per a ser situades en espais alts i oberts (terrasses de campanars i edificis municipals, remats de torres, etc.), des dels quals la campana poguera dividir i per tant protegir amb les seues imatges els diferents punts del territori que tenia als seus peus.</p>
Fotos	10
Tocs	<p>En recobrar-li al campanar el servei horari a mitjans de la dècada de 1990, a la campana se li van atribuir les funcions horàries. Encara que si bé és cert aquesta campana mai abans havia acomplert aquestes funcions, ja que el rellotge de la parròquia va deixar de funcionar alguns anys abans de l'arribada del bronze a la torre, la seua condició de campana major legitima aquestes atribucions. A més, la campana participa en els tocs repicats de caràcter litúrgic i, feliçment, el seu volteig és reservat per a les grans solemnitats. De manera més puntual és tocada manualment.</p>

Conservació, manteniment	La campana ha vingut manifestant amb una agudesesa creixent les conseqüències que les deficiències de la intervenció dels anys 1990 han tingut sobre ella, com la falta de pes a la truja o la instal·lació del motor de volteig en la vertical de la campana, que no possibilita que les articulacions del mecanisme s'adaptin a la curvatura de la roda i que, com altres campanes de la torre han posat de manifest, podria causar problemes de conservació sobre el mecanisme a curt termini.
Protecció	
Propostes	Seria recomanable revertir amb una restauració ben concebuda les intervencions que la campana va experimentar durant la segona meitat del segle XX, que com hem vist, mai aconseguiren resultats satisfactoris ni en el plànol de la conservació ni –molt menys– en el terreny patrimonial. Qualsevol actuació sobre la campana hauria de contemplar la substitució de la truja actual per una nova, també de fusta, amb un contrapés adequat a la seua grandària, que en la seua confecció seguisca els models tradicionals locals, ben coneguts gràcies a nombrosos testimonis gràfics publicats als Quaderns d'Investigació d'Alaquàs. Caldria estudiar la possibilitat de netejar interior i exteriorment el bronze, i de substituir el batall actual per un altre nou de ferro dolç, més adient a les proporcions de la campana i que comptara sempre amb un cable de seguretat. L'electromall actual podria conservar-se, però el motor de volteig hauria de canviar-se per un de nou, que s'ubicara en una posició adequada per al seu correcte funcionament. L'ordinador que gestiona els tocs automàtics de la campana també podria ser mantingut, només caldria reprogramar-lo, per tal que reproduisca els senyals tradicionals locals, ben documentats en successives campanyes de recollida de la memòria oral inherent a les campanes del poble.
Autors de la documentació	SARRIÓ ANDRÉS, Pau
Data	28-08-2011

Fitxa completa de la campana: [Jesús, Maria i Josep, la "grossa" \(5\) Parròquia de l'Assumpció - ALAQUÀS](#)

PDF (20-06-2026)